
miniBUDZOGÁŇ

NÓRSKO-SLOVENSKÝ SPOLOK č. 5/2005

Prednáška o zabudnutej menšine – Rómoch / Cigánoch v Európe.

7. novembra, som bola na prednáške Jahna Otta Johansena o zabudnutej menšine - Rómoch/Cigánoch v Európe. Prednáška bola organizovaná a konala sa v budove Červeného kríža v Oslo. Prišlo okolo 40, možno do 50 ľudí. Podľa výzoru a reči súdim, že to boli najmä Nóri. Samotná prednáška trvala približne hodinu, po nej bol priestor na otázky a komentáre a nakoniec krátky príhovor speváčky Raja, ktorá tiež zaspievala niekoľko piesní za sprievodu svojich dvoch vnukov, ktorí hrali na gitare.

Jahn Otto Johansen uviedol prednášku vysvetlením, prečo je potrebná zvýšená pozornosť ohľadne tejto témy: Rómovia sú najväčšou menšinou Európy a zároveň najmenej akceptovanou.

V priebehu nasledujúcej polhodiny rozprával J. O. Johansen o situácii Rómov v jednotlivých európskych krajinách, o tom, ako žili, žijú, aké možnosti majú v spoločnosti, ako sú akceptovaní a tiež čiastočne o tom, čo sa robilo, alebo robí pre ich integráciu medzi väčšinu tej ktorej krajiny. Zdôrazňoval, že rómska problematika je veľmi komplikovaná a neexistuje na ňu žiadne stopercentne zaručené, a už vôbec nie rýchle, riešenie.

Rozprával tiež o osude Rómov počas druhej svetovej vojny.

Dozvedela som sa niekoľko zaujímavých faktov, najmä čo sa týka histórie Rómov v bývalej Juhoslávii: pozitívny vývoj za Tita a neskoršie zhoršenie situácie – najmä počas vojny v 90-tych rokoch, kedy boli Rómovia všetkými stranami obviňovaní zo spolupráce s "tými druhými"

Najviac som, pochopiteľne, čakala, či vo svojej prednáške spomenie Slovensko, alebo aspoň Česko. A keďže hovoril o každej krajine s výraznejšou rómskou menšinou, hovoril tiež o Slovensku a o Česku. Uviedol to tým, že dokonca aj v krajinách s demokratickou tradíciou, ako napríklad v Česku/Československu (už sa presne nepamätám) sú Rómovia utláčaní. Rozprával o tom, ako v Ústí nad Labem v r. 1999 postavili múr, ktorý mal mesto deliť na rómsku časť a bielu časť. Nevie, či som o tejto udalosti nikdy nevedela, alebo som na ňu zabudla, každopádne nič toho typu som v hlave nenašla. Napriek tomu, všeobecná znalosť (na vlastnej koži) podmienok na Slovensku / v Česku, ma nabáda takúto informáciu spochybňovať.

**Slovákovi dobrej duše, členom a priateľom
Nórsko-slovenského spolku želáme
príjemné prežitie vianočných sviatkov a do
nového roku všetko najlepšie, veľa šťastia
a zdravia. Vedenie NSF**

Neskôr sa tiež J. O. J. nechal počuť, že cigánske deti na Slovensku nesmú ("får ikke") chodiť do školy... a tiež, že polícia v dvoch prípadoch – raz v r. 2004 a raz v r. 2005 – zaútočila na skupinu Rómov. Toto boli fakty prednesené v prednáške v plnom znení, nevytrhla som ich z kontextu ja... oni ten kontext skrátka postrádali. A zrovna toto ma veľmi znechutilo. Bola to manipulácia so slovami a faktami – nepovedať klamstvo, ale z pravdy povedať len toľko, koľko sa mu hodí, napriek tomu, že poslucháči budú jeho informáciu tlmočiť úplne inak, než ako by to bolo v prípade vypočutia si plnej pravdy. Alebo samozrejme: nie napriek tomu – práve preto!

Toto tiež spôsobilo, že som musela spochybniť informácie v celej jeho prednáške... žiaľbohu. A napokon – nedalo mi to neozvať sa.... Podľa reakcií ľudí okolo som počula, že prijímajú všetko tak, ako je im to predstreté. Musela som im predsa ukázať aj druhú stranu pravdy! Stálo ma to veľa síl, pretože, hoci si to možno niektorí z vás myslia, nie som zvyknutá hovoriť pred ľuďmi, a chytá má z toho strašná tréma. Ale videla som to ako svoje poslanie, keď tam už raz sedím. Dostala som mikrofón. Povedala som, že spochybňujem jeho informácie a dve z nich môžem rovno uviesť do pravého stavu: hovorila som o povinnej školskej dochádzke a o demonštráciách Rómov na východnom Slovensku, ktoré boli reakciou na návrh zákona o tom, že vyplácanie prídavkov na deti bude podmienené ich dochádzkou do školy. Súčasťou týchto demonštrácií, ako väčšina z vás zrejme vie, bolo vykrádanie a demolovanie obchodov potravín. Vzhľadom ku krátkemu času som mu, a celému zhromaždeniu, nestihla povedať aj o mojej druhej myšlienke – otázke, o zavedení víz pre všetkých občanov SR v r. 1999 ako následok prívalu slovenských Rómov do Nórska (fakt, ktorý nie som schopná vidieť inak, než že Nórsko radšej diskriminuje jednu celú krajinu a jej 5,5 miliónov občanov, než aby sa chopilo príležitosti, išlo nám dobrým príkladom a ukázalo ako na to). Nevedela som, akú reakciu od J. O. Johansena čakať, ale nečakala by som tú, ktorá prišla: "Typická reakcia ľudí od vás...." (kam sa podelo jeho skoršie presvedčenie, že treba posudzovať jednotlivca, a nie skupinu?!). Pokračoval v obhajovaní tým, že ved' "predsa vravel, že slovenská vláda postúpila viaceré kroky", a že "to nie je len zlé", a že predsa vravel aj to, že "na Slovensku majú Rómovia predsa len o niečo lepšie životné podmienky než v Česku, bohužiaľ" (bohužiaľ????!!!). A tiež to takmer ukončil tým, že on inak nemá nič proti Slovensku či Česku, obe sú to úžasné krajiny. (Príjemné počuť, ale nemyslela som si, že sme sa bavili o tom...) Sedela som tam odmietnutá a nepochopená a netušila, že najhoršie ma ešte len čaká. Pretože po krátkej odmlke J. O. Johansen znova zdvihol mikrofón k ústam a povedal, že moj komentár dokazuje, že som očividne nič nepochopila ("viser at du ikke har skjønt noenting!").

Zuzana Biacovská Olsson

Na internete som našiel článok, ktorý by čitateľov mohol zaujímať. Hovorí o krajanovej komunite v Nórsku. Okrem iného som tu prvýkrát našiel informáciu o Spoločnosti priateľov Slovenska v Oslo, jej činnosti a zameraní. Článok je z pera povolaného človeka, p. Evy B. Balážovej z Generálneho sekretariátu pre zahraničných Slovákov.

Článok bol uverejnený na internetovej verzii Parlamentného kuriéra. Elektronickou poštou som ich požiadal o povolenie prelače pre našich čitateľov. Zatiaľ od nich neprišla žiadna odpoveď.

Článok je ilustrovaný mojou fotografiou, k čomu si nikto nevyžiadal súhlas, preto sa, recipročne, uchylujem k podobnej akcii a článok čitateľom poskytujem v plnom znení bez predchádzajúceho súhlasu redakcie Parlamentného kuriéra. (Fotografia je moja vlastná).

V kráľovstve fjordov

**GENERÁLNY SEKRETARIÁT PRE
ZAHRAŇIČNÝCH SLOVÁKOV ÚRADU VLÁDY SR**

V Nórskom kráľovstve nežijú Slováci vo väčšom počte. Ich príchod vyvolali augustové udalosti v roku 1968 a komunita sa postupne rozšírila aj v dôsledku sobášov s nóorskymi štátnymi príslušníkmi. Podľa odhadov žilo v Nórsku koncom 90. rokov okolo 100 Slovákov. Tento počet je v súčasnosti výrazne znásobený príchodom väčšieho počtu Slovákov na dlhodobé pracovné a študijné pobyty.

Mnohé podujatia krajanových organizácií sa uskutočňujú v spolupráci a na pôde Zastupiteľského úradu SR v Oslo.

Foto: Vladimír Branko

Väčšina Slovákov sa usadila v Oslo a jeho okolí, a len malá časť je rozptýlená po celej krajine. Žijú v mestách Bergen, Trondheim, Drammen, Kongsberg a iných.

Vzdelanie Slovákov a ich potomkov je na vysokej úrovni, prevažuje vysokoškolské. Naši zahraniční krajanovia preto našli dobré uplatnenie v nórskej spoločnosti a sú medzi nimi podnikatelia, učelia, lekári, ekonómovia i technici. Pomerne vysoký stupeň zachovania materinského jazyka je charakteristický aj pre potomkov z národnostne homogénnych manželstiev.

Do roku 1990, keď vzniklo Nórsko-československé fórum, nevyvíjali Slováci v Nórsku žiadnu spolkovú činnosť. Na jeseň 1993, pod vplyvom vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa z fóra vyčlenili Slováci a založili Nórsko-slovenský spolok. Spolok je nepolitickou a nekonfesionálnou organizáciou. Hlavnou náplňou jeho činnosti je rozvíjanie kultúrnych a medziľudských kontaktov medzi oboma krajinami a vytváranie spoločenskej platformy pre Slovákov a priateľov

Slovenska v Nórsku. Napriek skromnej členskej základni, ktorá predstavuje okolo 50 jednotlivcov, vykonáva spolok bohatú kultúrnu, spoločenskú a charitatívnu činnosť. Pomerne často reaguje na skreslené informácie o Slovensku v nórskej tlači. Má vlastnú slovenskú knižnicu a videotéku a prispieva k zachovaniu materinského jazyka krajanov. Prevádzkuje vlastnú internetovú stránku a vydáva slovenský informačný bulletin miniBudzogáň. Spolok a jeho aktivity sú financované len z členských príspevkov.

Skúsenosti z jedného desaťročia aktívneho spolkového života Slovákov v Nórskom kráľovstve, prilev nových priateľov, ale i akútna potreba zviditeľnenia Slovenska v krajine fjordov priniesli nové pohľady na formu i obsah tradičnej spolkovej činnosti a vytvorili sa predpoklady na vznik viacerých organizácií.

Vo februári 2003 vzniklo v historickom, kultúrnom, politickom a cirkevnom centre Trondheim na základe iniciatívy tamojšieho honorárneho konzula Nórsko-slovenské združenie s pôsobnosťou pre oblasť stredného Nórska. Členská základňa nového spolku je zložená prevažne z priateľov Slovenska - Nórov, ktorí majú bohaté kontakty so Slovenskom i s miestnymi podnikateľskými kruhmi. Založili Nórsko-slovenský kultúrny fond, ktorý financuje spoluprácu umelcov, kultúrnych organizácií a inštitúcií i mládeže oboch krajín a mesta Bratislavy s Trondheimom. Už v marci 2003 zorganizovali sériu úspešných prezentácií Slovenska pod názvom Slovenský marec v Trondheime.

Prezentáciu Slovenska, propagáciu jeho tradičných výrobkov a rozvíjanie slovensko-nóorskych vzťahov si ako svoje hlavné poslanie zvolila Spoločnosť priateľov Slovenska. Táto organizácia bola založená v júni 2003 v Osle a združuje vyše 50 členov, prevažne mladšiu generáciu Slovákov. V krátkom čase svojej existencie uskutočnila viacero prezentácií Slovenska, medzi ktorými sa najväčšiemu záujmu zo strany Nórov tešil Festival slovenskej bryndze.

Hoci je v súčasnosti krajanová komunita v Nórsku v porovnaní s počtami krajanov v tradičných imigračných štátoch málopočetná, na základe rôznorodosti jej činnosti, výraznému zameraniu na zachovanie slovenskej národnostnej identity, sústredeniu aktivít na prezentáciu svojej starej vlasti v Nórsku, ale i predpokladu jej ďalšieho početného nárastu, tvoria Slováci v kráľovstve fjordov významnú súčasť rodiny Slovákov žijúcich v zahraničí.

Eva B. Balážová

"Hlavným poslaním Spoločnosti priateľov Slovenska je", podľa autorky, "prezentácia Slovenska, propagácia jeho tradičných výrobkov a rozvíjanie slovensko-nóorskych vzťahov. V krátkom čase svojej existencie uskutočnila viacero prezentácií Slovenska, medzi ktorými sa najväčšiemu záujmu zo strany Nórov tešil Festival slovenskej bryndze." (ktorý bol z fondov GSZS dotovaný sumou 20.000 korún, a ktorého sa na Vefvyslanectve Slovenskej republiky zúčastnila aj Spoločnosťou pozvaná p. Balážová – pozn. red.) Toto je činnosť veľmi dôležitá a prospešná pre Slovenskú republiku a jej úrady. Kde je však krajanová činnosť a projekty určené krajanom / Slovákom v Nórsku? Dá sa o Spoločnosti priateľov Slovenska hovoriť ako o krajanovej organizácii?

Mladá organizácia dostala počas svojej dvojročnej existencie na svoje projekty z fondov spravovaných Generálnym sekretariátom pre zahraničných Slovákov 360.000 korún.

Vlado Branko

Chodíte na Slovensko na dovolenku?

Skoro všetci chodíme častejšie, či zriedkavejšie na Slovensko. V práci nám trochu závidia, že ideme na dovolenku a keď sa vrátíme, pýtajú sa nás, či sme si na dovolenke dobre oddýchli. Mne samému sa táto situácia zdá trochu absurdná. Keď sme s manželkou v Bratislave "na dovolenke", máme každodenný budíček nie neskôr než 06.30 a niekedy skôr. Doobedia padnú na vybavovačky, lekárov, nákupy a iné naháňanie sa. Poobede a večer sú to zase stretnutia s rodinami a priateľmi. Sú to príjemné stretnutia, ale je to v takej uponáhľanej atmosfére. Neskorú večer sa unavení stretávame v byte. Ani soboty a nedele nie sú príliš výnimkou, čo sa hektickosti týka. Oddych začína až návratom do Nórska, kedy bilancujeme, čo sme stihli a začíname robiť zoznam, čo treba skúsiť riešiť pri ďalšej ceste.

Ja už takto chodím 19 rokov a z rozhovorov s inými krajanmi viem, že sa ich "dovolenky" na Slovensku tiež príliš nelíšia od mojich. Poznám ľudí, ktorí 3 týždne "dovolenky" strávili prácou na stavbe vlastného domu, ľudí, ktorí sa starali o deti príbuzných, u ktorých bývali, prípadne im prali, či varili.

Za tie roky som sa naučil, že jedným zo spôsobov, ako sa stretnúť s priateľmi i príbuznými a pritom si oddýchnuť je, pripojiť sa k nim, keď sami majú dovolenku, alebo víkend na chate. Roky sme si každoročné pobyty na Slovensku spetrovali "útekom" z hektických lietačiek – urobili sme si výlet / predĺžený víkend a išli sme niekam po Slovensku.

Krajanom, ktorí majú podobný pocit z návštev na Slovensku chcem ponúknuť alternatívu, ktorá osvieži pobyt na Slovensku, a môže urobiť, že sa naň budete môcť pozrieť aj ako na dovolenku a oddych.

Vyskúšajte relaxačný pobyt v kúpeľoch. Piešťany ponúkajú pobyty v rozličných dĺžkach a zameraniach, od víkendových relaxačných pobytov, kde máte vo výhodnej cene okrem prenocovania aj plnú-, či polpenziu, masáže, horúce bazény so suchými zábalmi, či iné relaxačné procedúry, až po 3-4 týždenné liečebné pobyty. K tomu je vstup do exkluzívneho novootvoreného Vodného sveta v Balnea komplexe s tromi druhmi sáun, bazénu s plávaním vonku i vnútri, s bublinkovými i vírivkovými bazénmi. V tejto oddychovej atmosfére s barom sa človek cíti ako na dovolenke pri mori. Ubytovanie i strava je na vysokej úrovni. Samotná izba v Balnea Palace mala internetové pripojenie, televízor (aj s Al-Jazeera kanálom), oddelenú kúpeľňu a WC, elektronický sejf, do ktorého sa vošiel aj môj laptop, pekné riešenie so vstavanými skriňami, všetko nedávno rekonštruované. Celé dni sme nevideli nejaké auto. Hotely, procedúry, lekári, reštaurácie a bazény sú v jednom komplexe, takže častým oblečením boli plavky, hotelový župan a šľapky. Počas pobytu je možno absolvovať kozmetiku i kaderníka aj navštíviť exkluzívne obchodíky rovno v komplexe.

My sme si Piešťany vyskúšali počas 14-denného pobytu na prelome októbra a novembra. Zobral som si počítač a 15-cm stĺpec s časopismi, ktoré som nemal čas prečítať v Nórsku. K časopisom som sa nedostal vôbec, aj práca na počítači sa obmedzila na komunikáciu elektronickou poštou a sťahovanie obrázkov z digitálneho fotoaparátu. Príbuzným a priateľom sme oznámili, že sme v Piešťanoch a radi ich tu privítame, ale my sa nebudeme naháňať po návštevách. Hotelový a liečebný komplex sa nachádza na

ostrove uprostred rieky Váh a s mestom Piešťany ho spája kúpeľný most, po ktorom sa dostanete do reštaurovanej časti pešej zóny mesta. V nej sa nachádza plno štýlových kaviarničiek, reštaurácií, kníhkupectiev i obchodov s exkluzívnym oblečením, ale i kvalitných lekárov, zubárov, lekární a optikov. Veď do Piešťan chodí mnoho Nemcov, pre ktorých sú tieto služby o dosť lacnejšie, než doma.

Ak by ste už v Piešťanoch boli, doporučujeme vyskúšať tieto reštaurácie: Kaviareň i reštauráciu v hoteli Pavla, reštauráciu Patrícia, reštauráciu v penzióne Tematín v Moravanoch, čokoláderiu a kaviareň Monsalve. No jo, vraj zdravotný pobyt a ja som tam pribral vyše dve kilá.

Ak by vás tento text inšpiroval k návšteve, pozrite sa na internetovú stránku piešťanských kúpeľov, <http://www.spa-piestany.sk/> s informáciami a cenami.

Vlado Branko

Jak si čeští a slovenští krajané z Norska užili "Hodovou zábavu"?

Ano, byla to vydařená zábava s mnoha příjemnými zážitky. Bylo nás pět, co se vydali po královské cestě z Osla do Stockholmu. Informaci o této zábavě pořádané STSF (Svensk-Tjeckisk-Slovakiska Föreningen) Švédsko-česko-slovenským spolkem v Stockholmu, obdrželi všichni naši krajané, kteří mají registrovanou svoji e-mailovou adresu, nebo číslo mobilu buď v Česko-norském fóru, nebo v Norsko-slovenském spolku. Počáteční ohlas předpovídal trochu větší skupinku z Norska, ale nakonec to všem nevyšlo.

Osobně jsem věděla jaká dobrá muzika mě čeká. Týneckou folklórní skupinu jsem poprvé slyšela na tradičním setkání v Kyrkekvarn v květnu 2004. Jak ke mně jejich muzika promlouvá? Vyrůstala jsem v pohraničním městě Mikulov na Moravě. Tehdejší lidová škola umění byla lokalizovaná v budově na místním malém náměstíčku, které musel každý projít pokud se chtěl dostat k obchodům. Cimbálová muzika byla v tomto kraji populární a skupiny zkoušely až trikrát týdně. Vzpomínám si, že místnosti v hudební škole byly poměrně malé a tak okna musela být v hodinách otevřena dokořán, aby žáci měli dostatek čerstvého vzduchu. No, ale to nebyla ta jediná příležitost vyrůstat s cimbálovou muzikou. Mnozí určitě ví, co znamená slovo "vinobraní" nebo "pod zeleným", tam cimbálová muzika vždy hrála.

Ale zpět do "Botkyrka Krog". Dobrá nálada vyplňovala sál po celý večer. Všichni jsme byli horliví tancování a zpívání a i popovídání se starými i novými přáteli nepřišlo zkrátka. Zajímavé ceny v tombole přispěly ke správnému napětí kolem losování cen. K mému velkému překvapení jsme s manželem vyhráli jednu z těch moc krásných. Dvě láhve vína z Mikulova na Moravě, ve velice stylovém balení. To je možná po patnácti letech, kdy my jsme něco v tombole vyhráli. No není to náhoda? A možná je to i trochu symbolické, vždyť jsem se v předešlém odstavci zmínila, že jsem v této části jižní Moravy bydlela téměř 18 roků.

To, že my krajané jsme tak nadšeni, když za námi do Skandinávie přijede cimbálka snad není až tak překvapující. Pozdě po půlnoci, když jsme čekali s

Pokračovanie na poslednej strane

manželem na metro, pristoupil k nám nesmělý švédský muž a zeptal se nás, zda jsme byli také na zábavě v "Botkyrka Krog". Rozpovídali jsme se a on se netajil tím, jaký je nadšenec moravské cimbálové muziky, jak ji rád poslouchá. S radostí a pýchou nám ukázal tři CD, které si koupil.

Na závěr bych chtěla poděkovat cimbálové muzice Týnec, že přijeli, zahráli a zaspívali nám. Oceňuji práci všech nadšených organizátorů ze Švédsko-česko-slovenského spolku, kterým se podařilo dát dohromady tento skvělý večer. Velice ráda bych tuto cimbálovou muziku uvítala také v Oslu.

Liba Janáková člen výboru Česko-norského fóra

CHVÁLA ZBYTOČNOSTI

Keby som to nevidel na vlastné oči, neveril by som. V celkom vydarenej nórskiej reality show Heia Tuft sledujeme šestnásť mládencov v najlepšom veku (20-30 rokov), ako sa učia hrať futbal. Ich spoločnou skúsenosťou (a či skôr neskúsenosťou) je nielen to, že počas celého detstva a mladosti ani raz nekopli do lopty, ale aj to, že ich futbal vôbec nezaujíma. Ich múdry a trezlivý tréner Erik Thorstvedt (pre neinformovaných: bývalý slávny nórsky brankár) im musí od piky vysvetľovať pravidlá futbalu, základné technické i taktické zásady a nútiť ich do fyzického nasadenia. Dlhो im trvá, kým pochopia, čo je to ofsajd, kedy sa kope trestný kop, kto je obranca a kto strednopoliar. V prvom zápase prehrávajú s družstvom 15-ročných dievčat 10:0, v druhom ich podobne pokoria ešte mladší chlapci z Južnej Afriky. Nuž isteže, prehrať nie je hanba. No vôbec sa nevyznať vo futbale, to už je vari priveľa. Stretol som sice v živote niekoľko ľudí, ktorí o sebe tvrdili, že im futbal môže byť ukradnutý, vždy som si však myslel, že sa iba chcú robiť zaujímavými.

Kedysi dávno mi jeden študentský kolega z východného Slovenska (náruživý futbalista i fanúšik) rozprával, že mali na gymnáziu učiteľku, ktorá strašne nenávidela futbal a keď vraj niekomu napríklad vychádzala známka medzi dvojkou a trojkou, povedala: "Dala by som ti dvojku, ale keďže si futbalista, dostaneš trojku." Ak sa dotýčný bránil, že futbal nehráva, stačilo, že bol fanúšik, alebo sa kamarátil s futbalistami. Raz jej žiaci nazreli do notesa a tam vraj mala pri každom mene napísanú poznámku: futb., nefutb., čiže "futbalista" (kam patrili aj kamaráti futbalistov a fanúšikov) a "nefutbalista" (čiže futbalový analfabet). Tí prví to mali u nej ťažké, zato tí druhí mali automaticky protekciu.

Nuž neviem si predstaviť, že by nejaký futbalista alebo futbalový fanúšik dokázal v sebe nájsť toľko nevraživosti voči nefutbalistom. Až teraz však vidím, že tá predpotopná pani učiteľka mala v podstate pravdu. Ľudia sa naozaj delia na dve základné skupiny: tých, ktorí futbal milujú (futbalových fanatikov) a tých, ktorí ho nenávidia (futbalových analfabetov).

Rozdiel medzi týmito dvoma typmi ľudí je ďaleko hlbší ako rozdiel medzi vzdelanými a nevzdelanými, bohatými a chudobnými, alebo medzi starými a mladými. Ak sa stretnú dvaja futbalový analfabeti, zvyčajne im dlho trvá, kým zistia, o čom sa majú rozprávať. Ak sa však dajú do reči

dvaja futbalový fanatici, bez ohľadu na vek, pohlavie, vzdelanie, národnosť či náboženstvo, už po niekoľkých vetách vycítia, s kým majú do činenia. A hneď začnú s dojímavým zaniatením rozprávať o svojich obľúbených kluboch a hráčoch, spomínať na pamätne futbalové zápasy a tipovať najbližší vývoj v domácich a medzinárodných futbalových súťažiach. To však ani zďaleka nie je všetko. Záujem o futbal, rokmi vypestovaná schopnosť vžiť sa do jeho reality, spravidla vytvoril v týchto ľuďoch istý špecifický postoj k životu. Vedia, že tak ako futbal, aj život je hra i boj, sila, virtuozita i myslenie, tragédia i komédia s neúprosnými pravidlami, ale aj s nevyčerpateľnou zásobou variácií, náhod, prekvapení, omylov, a takisto aj tvorivosti, napätia i zábavy. Správny futbalový fanatik je, prirodzene, sklamaný, ak prehrá jeho mužstvo, súčasne si však v zapätí ulaví pomyslením, že "veď je to iba hra". A dovoľm si tvrdiť, že väčšina z nich dokáže s podobnou nadľahčenosťou brať aj svoj každodenný život.

Kdesi mimo svojho zorného poľa tuším nedôverčivú tvár futbalového analfabeta, vyzývajúcu ma, aby som tieto tvrdenia podložil argumentami. No bohužiaľ, mentálna priepasť medzi futbalistami a nefutbalistami je taká obrovská, že tu sotva nejaké argumenty pomôžu. Mohol by som začať rozvádzať, koľko radosti mi futbal v živote priniesol. Že som si v detstve a mladosti rád rekreačne futbal zahral, ba že som ho ako učiteľ ešte v päťdesiatke hrával so žiakmi na školskom dvore. Mohol by som si tiež zaspomínať, akým duševným pookriatím bývali pre mňa návštevy futbalových zápasov v Bratislave 50. a 60. rokov. A takisto by som mohol uviesť, ako mi ešte aj teraz televízne sledovanie európskych pohárových zápasov spríjemňuje inak ponuré jesenné večery. Nevraviac už o tom, že futbal mi (tak ako miliónom iných ľudí) pravidelne umožňuje byť aj v dospelom veku dieťaťom a pomáha mi udržiavať si oslobodzujúci odstup od šedivej nudy praktického života. Nemá však zmysel sa o tom rozširovať. Futbalový fanatik mi rozumie aj bez vysvetľovania, kým futbalový analfabet sa ani nepokúsi porozumieť.

Radšej sa na to pozriem z opačného konca. Najčastejším antifutbalovým argumentom je úslovie: "Veď to nemá nijaký zmysel. Dvadsaťdva ľudí sa naháňa za jednu loptou." Moja odpoveď je: Presne tak, základné čaro futbalu je práve v tom, že je absolútne nezmyselný a neužitočný. A všimnite si, že aj inak v živote bývajú práve najzbytočnejšie veci najprijemnejšie. Dá sa dokonca povedať, že čím je vec neužitočnejšia, tým je hodnotnejšia. Iba to, čo je neužitočné, nepraktické, môže dodávať nášmu životu punc duchovného aristokratizmu a vyvolávať z nášho vnútra tvorivé vlastnosti, o ktorých by sme inak ani nevedeli. Len si pomyslite na humor, na ornament, výšivku, hudbu, divadlo, cirkus, na kyticu kvetov či prechádzku zeleným lesom. A čo jedlo? Jeho kalórie a vitamíny sú potrebné, no chuť, ktorá nás na ňom priťahuje najviac, je vlastne z praktického hľadiska zbytočná. Bez nej by sme sa v podstate zaobišli.

A tak je to aj s futbalom. Teoreticky by sa dalo žiť aj bez neho. Predstavte si však, že by ho zrazu nebolo. Som presvedčený, že by chýbal aj tým, ktorí ním dnes tak zaťato opovrhujú. A možno by ho práve jeden z nich musel znova vymyslieť.

-ič